

Số: 148 /TTr-BVHTTDL

Hà Nội, ngày 30 tháng 6 năm 2014

TỜ TRÌNH

**Nghị định quy định xét tặng
“Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước”
về văn học, nghệ thuật**

Kính gửi: Thủ tướng Chính phủ

Khoản 2 Điều 64 Nghị định số 42/2010/NĐ-CP ngày 15/4/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng năm 200 đã được sửa đổi, bổ sung tại khoản 24 Điều 1 Nghị định số 39/2012/NĐ-CP ngày 27/4/2012 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 42/2010/NĐ-CP ngày 15/4/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng quy định Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch soạn thảo trình Chính phủ ban hành Nghị định quy định xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học, nghệ thuật.

Để triển khai và thực hiện quy định của Nghị định và Chương trình công tác năm 2014 của Chính phủ, Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch đã tiến hành thành lập Ban soạn thảo Nghị định, mời đại diện các Ban, Bộ, ngành liên quan tham gia. Tiến hành lấy ý kiến góp ý các Ban, Bộ, ngành, địa phương, xin ý kiến rộng rãi các tổ chức và cá nhân trên Trang tin điện tử của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Cổng Thông tin điện tử của Chính phủ; gửi Bộ Tư pháp thẩm định theo quy định.

Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch trình Chính phủ dự thảo Nghị định quy định xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học, nghệ thuật với những nội dung chính như sau:

I. SỰ CẦN THIẾT BAN HÀNH NGHỊ ĐỊNH

1. Tính đến thời điểm hiện tại, Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch (trước đây là Bộ Văn hoá - Thông tin) đã xét 04 đợt “Giải thưởng Hồ Chí Minh” cho 102 tác phẩm, cụm tác phẩm, công trình, cụm công trình về văn học nghệ thuật; và 03 đợt cho “Giải thưởng Nhà nước” cho 458 tác phẩm, cụm tác phẩm, công trình, cụm công trình về văn học, nghệ thuật. Công tác xét tặng giải thưởng qua các đợt theo thống kê còn tồn tại nhiều bất cập, cụ thể:

- Về đối tượng: tại Điều 66 Luật Thi đua, Khen thưởng quy định “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” được tặng cho tác giả của một hoặc nhiều công trình, tác phẩm đã được công bố, sử dụng kể từ ngày thành lập nước Việt Nam dân chủ cộng hoà bao gồm tác phẩm văn học, nghệ thuật, công trình nghiên cứu lí luận, phê bình dưới các hình thức xuất bản,

kiến trúc, triển lãm, sân khấu, điện ảnh, phát thanh, truyền hình, giảng dạy, địa hát hoặc các hình thức khác. “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” cũng được tặng cho người nước ngoài có tác phẩm, công trình nghiên cứu về Việt Nam. Như vậy được hiểu “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” để dành tặng cho tác giả, còn tiêu chuẩn thì dành cho tác phẩm (các tiêu chuẩn quy định tại Khoản 1 Điều 67, 68 Luật Thi đua, Khen thưởng) mà không xét đến nhân thân hay quá trình cống hiến của tác giả. Tuy nhiên trên thực tế để các tác giả có thể nhận “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” thì các tác phẩm và công trình của họ phải có đủ tiêu chuẩn theo quy định và còn phải xét đến nhân thân và quá trình cống hiến của tác giả cho văn học, nghệ thuật.

- Về tiêu chuẩn: những tiêu chuẩn của tác phẩm, công trình được quy định trong luật mang tính định tính như có giá trị rất cao hay có giá trị cao về văn học nghệ thuật, có ảnh hưởng rộng lớn và lâu dài hay là có tác dụng và ảnh hưởng lớn trong xã hội đã gây không ít khó khăn cho sự lựa chọn của các thành viên Hội đồng xét tặng, hoàn toàn phụ thuộc vào khả năng đánh giá của từng thành viên Hội đồng. Mặt khác, những tiêu chuẩn cho các tác phẩm và công trình về khoa học và văn học nghệ thuật được quy định chung nên càng gây khó khăn cho việc quy định chi tiết các tiêu chuẩn của tác phẩm và công trình về văn học nghệ thuật mặc dù đã có những quy định về quy đổi giải thưởng phần nào đã lượng hoá được các tiêu chuẩn mang tính định tính.

- Việc quy đổi các tác phẩm, công trình đạt giải thưởng cấp khu vực và quốc tế không có sự quy đổi thống nhất mà phụ thuộc vào từng đợt xét tặng hoặc từng thời kỳ vì vậy cũng gây không ít hoài nghi trong giới sáng tác về văn học nghệ thuật về giá trị đích thực của tác phẩm, công trình đạt giải thưởng.

- Các tác phẩm, công trình nghiên cứu về Việt Nam của tác giả là người nước ngoài được xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” phải do chính tác giả hoặc người đại diện của tác giả đề nghị và có hồ sơ đăng ký, tuy nhiên trên thực tế với tác giả là người nước ngoài thì việc tiếp cận với thông tin về đợt xét tặng Giải thưởng là rất khó mặc dù công nghệ thông tin phát triển những việc tiếp cận với các thông tin cũng gặp những khó khăn nhất định vì vậy cần phải có cơ chế đề xuất từ tổ chức và cá nhân hoạt động về văn học, nghệ thuật trong nước.

- Về kinh phí cho giải thưởng: đến thời điểm hiện tại chưa có văn bản nào quy định cụ thể về tiền thưởng cho tác giả có tác phẩm, công trình được nhận “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học, nghệ thuật.

Từ những bất cập và tồn tại nêu trên đã dẫn đến việc xảy ra các khiếu kiện và dư luận báo chí làm ảnh hưởng đến uy tín của cơ quan quản lý nhà nước trong thực hiện việc xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước”.

2. Việc quy định chi tiết về tiêu chuẩn, quy trình, thủ tục, hồ sơ xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” đã được Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch quy định tại Thông tư số 03/2010/TT-BVHTTDL ngày 27/5/2010, tuy nhiên những quy định này còn mang tính pháp lý chưa cao khi mà đối tượng xét tặng giải thưởng bao gồm cả người nước ngoài. Căn cứ vào chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch nên việc quy định chi tiết về tiêu chuẩn xét tặng giải thưởng chưa đầy đủ, chưa thống nhất và các quy định có tính hiệu lực chưa cao. Do vậy công tác tuyên truyền, giáo dục cũng chưa được coi trọng đúng mức và đặc biệt là thiếu sự kiểm tra, giám sát của các cơ quan nhà nước và các chế tài xử lý các hành vi vi phạm, vì vậy chưa tạo được niềm tin tuyệt đối trong nhân dân nói chung và giới sáng tác về văn học nghệ thuật nói riêng.

3. Nghị định số 39/2012/NĐ-CP ngày 27/4/2012 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 42/2010/NĐ-CP ngày 15/4/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng quy định Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch soạn thảo trình Chính phủ ban hành Nghị định quy định tiêu chuẩn, quy trình, thủ tục, hồ sơ đề nghị xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước”.

Từ những lí do trên đây cho thấy việc ban hành Nghị định quy định xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học, nghệ thuật là hết sức cần thiết. Sự ra đời của Nghị định sẽ tạo cơ sở pháp lý nhằm đưa việc xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật theo những tiêu chuẩn, trình tự, thủ tục nhất định đảm bảo tính thống nhất trong việc thực hiện các quy định của pháp luật. Đồng thời khắc phục những hạn chế trong thời gian qua trong công tác xét tặng, phù hợp với quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật và điều kiện kinh tế - xã hội hiện nay.

II. QUAN ĐIỂM CHỈ ĐẠO, CƠ SỞ PHÁP LÝ VÀ QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG NGHỊ ĐỊNH

1. Quan điểm chỉ đạo

- Thể chế hoá quan điểm, chủ trương của Đảng về chế độ, chính sách cho văn nghệ sĩ và văn học, nghệ thuật.

- Quy định chi tiết những tiêu chuẩn, trình tự, thủ tục, hồ sơ đề nghị xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật được theo đúng quy định của Luật Thi đua, Khen thưởng, Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, khoa học, có hệ thống, đạt hiệu quả cao, đáp ứng được yêu cầu trong tình hình mới.

2. Cơ sở pháp lý

a) Luật Thi đua, Khen thưởng, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng năm 2005 và 2013

b) Nghị định số 42/2010/NĐ-CP ngày 15/4/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng và Nghị định số 39/2012/NĐ-

CP ngày 27/4/2012 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 42/2010/NĐ-CP ngày 15/4/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng.

3. Quá trình xây dựng Nghị định

Thực hiện Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, Nghị định số 24/2009/NĐ-CP ngày 7/3/2009 của Chính phủ quy định chi tiết và biện pháp thi hành Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, Bộ trưởng Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã ban hành Quyết định số 3332/QĐ-BVHTTDL ngày 29/8/2012 về việc thành lập Ban soạn thảo và Quyết định số 3343/QĐ-BVHTTDL ngày 30/8/2012 về việc thành lập Tổ Biên tập Nghị định quy định xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học, nghệ thuật gồm đại diện của Bộ, ban, ngành liên quan.

Ban Soạn thảo và Tổ Biên tập tiến hành xây dựng Đề cương, dự thảo Nghị định, tổ chức Hội thảo và gửi công văn xin ý kiến của cơ quan, tổ chức, cá nhân liên quan, đăng dự thảo 2 trên trang thông tin điện tử của Chính phủ, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch và xin ý kiến Bộ, Ban, ngành và các đoàn thể. Sau khi tổng hợp, nghiên cứu tiếp thu các ý kiến từ các cơ quan, tổ chức, ý kiến của các Bộ, Ban, ngành và đoàn thể hoàn chỉnh dự thảo 3 gửi xin ý kiến thẩm định của Bộ Tư pháp.

Trên cơ sở ý kiến thẩm định của Bộ Tư pháp, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch nghiên cứu tiếp thu, hoàn chỉnh dự thảo 4 trình Thủ tướng Chính phủ.

III. NỘI DUNG CỦA DỰ THẢO NGHỊ ĐỊNH

1. Về tên gọi của dự thảo Nghị định

Theo quy định Nghị định số 39/2012/NĐ-CP ngày 27/4/2012 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 42/2010/NĐ-CP ngày 15/4/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng, Nghị định lấy tên gọi “Nghị định quy định tiêu chuẩn, quy trình, thủ tục, hồ sơ đề nghị xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật”. Tuy nhiên, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch cùng một lúc được giao chủ trì soạn thảo 3 Nghị định quy định quy định chi tiết Luật Thi đua, Khen thưởng về tiêu chuẩn, trình tự, thủ tục xét tặng “Nghệ nhân nhân dân”, “Nghệ nhân ưu tú”, “Nghệ sĩ nhân dân”, “Nghệ sĩ ưu tú”, “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học, nghệ thuật, trong quá trình tổ chức Hội đồng thẩm định, trình Chính phủ đã có ý kiến đề nghị điều chỉnh tên gọi Nghị định quy định tiêu chuẩn, trình tự, thủ tục xét tặng “Nghệ sĩ nhân dân”, “Nghệ sĩ ưu tú”, “Nghệ nhân nhân dân”, “Nghệ nhân ưu tú” ngắn gọn. Vì vậy Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch trình Chính phủ dự thảo Nghị định với tên gọi “**Nghị định quy định xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học, nghệ thuật**”.

2. Về nội dung dự thảo Nghị định

Dự thảo Nghị định gồm 04 chương, với 19 điều, cụ thể như sau:

Chương I: Quy định chung

Gồm 08 điều (từ Điều 1 đến Điều 8), trong đó:

Điều 1. Phạm vi điều chỉnh: dự thảo Nghị định quy định về tiêu chuẩn, quy trình, thủ tục, hồ sơ đề nghị xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật.

Điều 2. Đối tượng áp dụng: dự thảo quy định cụ thể tác phẩm và công trình trong 9 lĩnh vực về văn học nghệ thuật.

Điều 3. Giải thích từ ngữ: dự thảo giải thích một số từ ngữ được quy định trong dự thảo nhằm giúp việc hiểu thống nhất các quy định có sử dụng các từ ngữ đó.

Điều 4, Điều 5 Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch là cơ quan chủ trì việc xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật và thời gian xét tặng được thực hiện theo quy định của Luật Thi đua khen thưởng.

Điều 6. Quy định nguyên tắc xét tặng: các tác phẩm ngoài việc phải đảm bảo các tiêu chuẩn theo quy định phải đảm bảo 2 nguyên tắc chỉ được xét về một chuyên ngành trong văn học nghệ thuật, không kết hợp với tác phẩm, công trình khác.

Điều 7. Quy định về quyền lợi về vật chất và tinh thần của tác giả khi có tác phẩm đạt “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật. Do tiền thưởng cho tác phẩm đạt giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước chưa được quy định tại một văn bản nào vì vậy đã được quy định tại dự thảo Nghị định này với số tiền cho Giải thưởng Hồ Chí Minh là 270 lần lương cơ sở và Giải thưởng Nhà nước là 170 lần lương cơ sở.

Điều 8. Kinh phí cho việc thực hiện công tác xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật quy định cụ thể các khoản chi và mức chi cũng như quản lý kinh phí về công tác xét thưởng thực hiện theo quy định hiện hành.

Chương II: Điều kiện, tiêu chuẩn xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật

Gồm 03 điều (từ Điều 9 đến Điều 11), trong đó:

Điều 9 quy định về điều kiện đề một tác phẩm, công trình được đề nghị xét tặng giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước. Theo đó phải là những tác phẩm, công trình được công bố, diễn xuất, xuất bản, khánh thành kể từ ngày thành lập Nước tối thiểu là 5 năm với Giải thưởng Hồ Chí Minh và 3 năm đối với giải thưởng Nhà nước và tác phẩm, công trình còn không có tranh chấp về quyền tác giả, không có khiếu nại về nội dung và kết quả kể từ ngày xuất hiện; sử dụng ngôn ngữ tiếng việt và tác giả có tác phẩm, công trình văn học, nghệ thuật được xét “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” phải chấp hành tốt pháp luật Việt Nam.

Điều 10, Điều 11 quy định tiêu chuẩn xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật, trên cơ sở các quy định

của Luật Thi đua, Khen thưởng dự thảo Nghị định đã quy định cụ thể các tiêu chuẩn định tính thành các tiêu chuẩn định lượng, tuy nhiên một số tiêu chuẩn không thể quy định thành định lượng.

Chương III: Quy trình, thủ tục, Hội đồng các cấp và hồ sơ xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật

Gồm 07 điều từ Điều 12 đến Điều 17

Điều 12 quy định Hồ sơ đề nghị xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật quy định cụ thể số lượng và thành phần hồ sơ của cá nhân cũng như các cấp Hội đồng đảm bảo theo đúng quy định của Nghị định số 39/2012/NĐ-CP ngày 27/4/2012 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 42/2010/NĐ-CP ngày 15/4/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, Khen thưởng năm 2005. Đồng thời quy định cụ thể các mẫu biểu để áp dụng thống nhất trong triển khai thi hành Nghị định.

Điều 13. Quy trình, thủ tục xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học nghệ thuật được thực hiện theo 6 bước từ ban hành Kế hoạch đến công bố kết quả và tổ chức trao thưởng.

Điều 14. Quy định nguyên tắc làm việc của Hội đồng các cấp bao gồm 7 nguyên tắc đảm bảo tính công bằng, dân chủ, công khai và độc lập giữa các cấp Hội đồng tránh trường hợp khiếu kiện kéo dài từ Hội đồng cấp cơ sở lên đến Hội đồng cấp Nhà nước.

Các Điều 15, 16 và 17 quy định về việc thẩm quyền thành lập, số lượng, thành phần của Hội đồng các cấp.

Chương IV: Điều khoản thi hành

Gồm 02 điều từ Điều 18 đến Điều 19 quy định hiệu lực và cơ quan tổ chức thực hiện Nghị định.

Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch kính trình Chính phủ xem xét và quyết định về dự thảo Nghị định quy định xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” về văn học, nghệ thuật. *ly*

Nơi nhận:

- Như trên;
- Thủ tướng Chính phủ;
- Phó Thủ tướng Vũ Đức Đam;
- Văn phòng Chính phủ;
- Lưu: VT, VTDKT, N (10).

